

Odborný článek

Institut předžalobní výzvy v českém právu

Lucie Špičková

Autorka je vystudovaná právnička. Svůj magisterský titul získala z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. V současné době působí jako advokátní koncipientka. Věnuje se generální praxi, zároveň se ale úžeji specializuje na občanské právo. Ve volném čase se věnuje hře na klavír a kytaru. Tento článek se umístil na 2. místě v soutěži Iurium Scriptum Competition 2016.

Abstrakt

Institut předžalobní výzvy je součástí českého právního řádu od roku 2013. Tento článek nejprve řeší více teoretické otázky jako charakteristika předžalobní výzvy, její smysl, účel a nutné náležitosti. Článek se snaží najít odpověď na výzkumné otázky, jako jestli má tento dlužnický benefit náležet všem dlužníkům bez rozdílu? Jaké jsou nutné náležitosti předžalobní výzvy? Jak velké dobrodiní pro dlužníky předžalobní výzva představuje? Kdy je možné přiznat žalobci náklady řízení i přes nesplnění povinnosti zaslat předžalobní výzvu?

Abstract

The Notice Made before Court Action (§ 142a of the Czech Code of Civil Procedure) is part of the Czech law since 2013. This article firstly deals with theoretical questions (f.e. characteristic of the Notice Made before Court Action, its meaning, purpose and necessary requirements. Then the author tries to find answer to questions if this institute shall apply to all the debtors. How big of a benefit does the Notice Made before Court Action represents? When is it possible to grant plaintiff the procedure costs despite not sending the Notice before filing a lawsuit?

Novelou zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád,¹ provedenou zákonem č. 396/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, zavedl zákonodárce v § 142a OSŘ do českého právního řádu institut tzv. předžalobní výzvy (upomínky). Tento institut spočívá v povinnosti věřitele zaslat dlužníku výzvu k plnění, a to nejméně 7 dní předtím, než se v dané věci obrátí s žalobou na soud, jinak mu jako žalobci v řízení nebude ani v případě úspěchu přiznána náhrada nákladů řízení.

Z § 142a OSŘ vyplývá, že povinnost zaslat předžalobní výzvu se týká pouze žalob o splnění povinnosti (která samozřejmě nemusí být nutně pouze peněžitým plněním, ale třeba i vydáním věci aj.), zřídka žalob určovacích a zřejmě nikdy žalob o osobním stavu (což vyplývá z logiky procesních souvislostí).² Použití § 142a OSŘ nepřichází v úvahu v řízeních, která lze zahájit i bez návrhu (už jen proto, že předmětné ustanovení hovoří o žalobci a žalovaném).³

V následujících kapitolách se tedy budeme zabývat detailním rozбором § 142a OSŘ a jeho důsledky a problémy, které přináší do teorie a aplikační praxe.

Institut předžalobní výzvy

Znění § 142a OSŘ je následující:

- (1) *„Žalobce, který měl úspěch v řízení o splnění povinnosti, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalovanému, jen jestliže žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení zaslal na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu výzvu k plnění.*
- (2) *Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, může soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalobce žalovanému výzvu k plnění za podmínek uvedených v odstavci 1 nezaslal.“*

Povaha předžalobní výzvy

Při určení právní povahy institutu předžalobní výzvy narazíme na jisté obtíže. Zejména není jasné, zda se jedná o procesní úkon, hmotněprávní jednání či hmotněprávní nárok – objevují se zastánci různých koncepcí.⁴ Existují dokonce názory, že se jedná o jakýsi „hybrid“ na pomezí hmotného a procesního práva – do doby podání žaloby se jedná o nárok hmotněprávní, poté již procesní.⁵

Ani soudy tuto otázku ihned jednoznačně nevyhodnotily a prošla judikatorním vývojem – např. Vrchní soud v Olomouci považoval předžalobní výzvu za příslušenství pohledávky, tedy (subjektivní) hmotné právo, které bylo třeba uplatnit jako zvláštní hmotněprávní nárok,⁶ avšak později tyto své závěry přehodnotil a uvedl, že předžalobní výzva je jednostranný procesní úkon.⁷

Právní jednání (§ 545 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“) je projev vůle, jež vyvolává určité právní následky, kterými jsou vznik, změna nebo zánik subjektivních práv a povinností.⁸ Zaslání předžalobní výzvy však takového účinky nepůsobí, pouze ovlivňuje možný budoucí nárok žalobce z hlediska nákladů řízení. Z tohoto pohledu se tedy jeví správnější koncepce procesního úkonu.

Problém však nastane v okamžiku, kdy k zahájení řízení nedojde, dlužník dluh na výzvu uhradí a věřitel po něm bude požadovat náklady na zaslání výzvy. V tomto případě nezbyvá než tento náklad označit za příslušenství pohledávky dle § 513 OZ jako náklad spojený s jejím uplatněním – tedy hmotněprávní nárok (nikoli právní jednání). Vzhledem k tomu potom docházím k závěru, že do doby podání žaloby se bude jednat o hmotněprávní nárok, poté však již o nárok procesní.

Dispozitivnost versus kogentnost § 142a OSŘ

Další otázkou je zhodnocení § 142a OSŘ z hlediska kogentnosti a dispozitivnosti, tedy zda by bylo možné smluvně vyloučit aplikaci tohoto ustanovení.

Pokud necháme stranou otázky ochrany slabší strany a představíme si tuto situaci např. ve vztahu mezi dvěma podnikateli, nevidím důvod, proč by nebylo možné jiné ujednání. V rámci obecně kogentního procesního práva by tato možnost byla velmi vzácným jevem, ovšem musíme mít na paměti, že zde se nejedná o úkon směřující vůči soudu, ale vůči druhé smluvní straně – dlužník se vzdává určitého „ bonusu zapomnětlivosti“, který mu zákonodárce poskytuje. V podstatě bychom tímto dovolili stranám disponovat s případnými budoucími náklady řízení.

Nutno dodat, že odepření náhrady nákladů řízení úspěšnému žalobci podle ustanovení § 142a odst. 1 OSŘ se vzhledem ke svému účelu uplatní jen v řízení před soudem I. stupně.⁹ Také v řízení vykonávacím nemá předžalobní výzva žádné procesní důsledky.¹⁰

Smysl a účel institutu předžalobní výzvy

Co do smyslu a účelu daného ustanovení bohužel nelze vyjít z důvodové zprávy, která zde mlčí, avšak po vzoru Nejvyššího soudu¹¹ lze, poněkud nezvyklým způsobem, tyto informace čerpat z průběhu (čtyřicáté) schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, konané dne 7. června 2012 a dne 13. června 2012. Na těchto schůzích uvedl z pověření vlády tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, že cílem, který novela sleduje, je odstranění přílišných tvrdostí dosavadní právní úpravy, kdy dlužník opomene zaplatit malý dluh (např. poplatek za elektřinu) a během následujícího soudního řízení se tento dluh několikanásobně navýší v důsledku povinnosti k náhradě nákladů řízení. Jedná se tedy o dlužníky, kteří by jinak zaplatili dobrovolně, v důsledku čehož by k soudnímu řízení nemuselo vůbec dojít. Nárůstem dluhu o úroky z prodlení, odměnu advokáta a odměnu exekutora by měli být postiženi pouze ti, kteří věděli, že dluží, měli šanci zaplatit, a přesto dobrovolně nezaplatili.¹²

Ústavní soud k otázce smyslu a účelu ustanovení § 142a OSŘ uvedl, že z teleologického výkladu daného ustanovení vyplývá, že stěžejním důvodem pro jeho zakotvení bylo zamezit neúměrnému a neúčelnému navyšování nákladů soudního řízení, které měly představovat zdroje snadného výdělku. Proto má předžalobní výzva představovat poslední upozornění dlužníka na existenci jeho závazku, na nějž v případě pasivity v plnění povinnosti navazuje samotné soudní řízení.¹³

Podle zákonodárce navíc nelze po občanech žádat, aby měli v každou jednotlivou chvíli povědomost o svých dluzech, zatímco povinnost věřitele předsoudně vyzvat je snadná a odlehčí justici o věci, kde

soud působí pouze jako oficiální doručující orgán.¹⁴

Nabízí se ovšem otázka, proč zákonodárce považuje za přehnané po občanech tuto vědomost o vlastních dlužích požadovat? Dle § 4 odst. 1 OZ se má za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a každý toto od ní může v právním styku očekávat. Má snad průměrný občan tolik dluhů, že po něm nemůžeme požadovat, aby si všechny pamatoval či sepsal? Dokonce není ani stanovena žádná výjimka pro obchodní styk mezi podnikateli; i když tedy půjde o dlužníka – podnikatele jednajícího v rámci svého podnikání, nelze po něm dle zákonodárce požadovat vědomost o vlastních dlužích (!) a věřitel jej musí upomínat předžalobní výzvou. Nutno podotknout, že hmotné právo ukládá dlužníkovi povinnost (není-li sjednáno jinak) plnit i bez vyzvání, pokud je čas plnění stanoven (§ 1958 odst. 1 OZ). Zde tedy zákon přímo předpokládá vědomí dlužníka o dluhu a okamžiku jeho splatnosti.

Smysl a účel § 142a OSŘ však činí některé další výkladové problémy – zejména se jedná o nezbytné náležitosti předžalobní výzvy, které zákon přímo nestanoví a soudy je poté vyvozovaly „z logiky věci“ (viz dále). Především nutnost upozornit na hrozící soudní řízení zapříčinila střet názorů odborné veřejnosti.

Další nejasnosti vzbudila formulace povinnosti *zaslat* předžalobní výzvu dlužníkovi – vznikla tak debata o tom, zda je nutno předžalobní výzvu skutečně doručit do dlužnickovy sféry dispozice. Viz dále.

Nutné náležitosti předžalobní výzvy

Při stanovení všech nutných náležitostí předžalobní výzvy vycházíme z usnesení Vrchního soudu v Olomouci, neboť toto rozhodnutí bylo prvním, které se náležitostmi předžalobní výzvy zabývalo, a jeho závěry převzaly ve svých rozhodnutích i další soudy.¹⁵ Soud zde uvádí, že výčet náležitostí není stanoven výslovným zněním § 142a OSŘ, ale logikou věci. Dle předmětného usnesení tedy nezbytné náležitosti tvoří:

- a) identifikace věřitele a dlužníka,
- b) výše pohledávky (dluhu),
- c) právní titul pohledávky, případně vyličení skutkových okolností, z nichž právní titul vyplývá
- d) výzva k uhrazení dluhu a následné upozornění, že při neuposlechnutí v poskytnuté lhůtě bude následovat podání k soudu,
- e) podpis oprávněné osoby.

Výzvu je dále nutno zaslat dlužníku nejméně 7 dní před podáním žaloby na adresu pro doručování (případně poslední známou adresu).

Ad. a): Předžalobní výzva je samozřejmě adresována dlužníku; jestliže je dlužníků více, tak každému z nich zvlášť. Komplikovanější situace nastává v okamžiku, kdy mají být žalováni i ručitelé – před-soudní výzva ručiteli by měla následovat až po uplynutí lhůty stanovené věřitelem dlužníkovi.¹⁶ Toto vyplývá z povahy ručitelského závazku jako subsidiárního ke vztahu dlužníka a věřitele.

Ačkoliv dikce zákona hovoří o tom, že povinnost zaslání výzvy náleží žalobci, zřejmě nemůžeme trvat na tom, že to vždy musí být žalobce (věřitel) osobně. Předně může být věřitel zastoupen advokátem, zákonným zástupcem či opatrovníkem, kteří jednají za něj, ale také se může jednat o osobu třetí, tedy rozdílnou od věřitele, která má na výsledku osobní zájem (např. ručitel, z procesního hlediska pak také vedlejší účastník).¹⁷

Ad. b): Jde-li o peněžitou pohledávku, postačí uvést výši jistiny, není třeba specifikovat příslušenství,¹⁸ ačkoliv i to by bylo samozřejmě vhodné. Jestliže dlužník na výzvu zaplatí jistinu, je třeba jej znovu vyzvat k zaplacení příslušenství.¹⁹ Problém ovšem nastává, pokud dluh dále narůstá (např. zvyšuje se škoda) – potom je třeba předložit soudu argumenty, proč je žalovaná částka vyšší než v předžalobní výzvě. Z těchto důvodů lze doporučit zaslání výzvy krátce před podáním žaloby a případně v ní uvést, jak se dluh dále bude zvyšovat (alespoň přibližně).²⁰

Povinnost uvést výši dluhu je také vhodný nástroj obrany proti praktikám „inkasních agentur“, které často odmítají sdělit právě výši dluhu.²¹

Ad. c): Jestliže má předžalobní výzva připomenout dluh dlužníku, je třeba, aby z ní bylo dlužníku zřejmé, kdo je jeho věřitelem a jakou konkrétní pohledávku se snaží uspokojit, přičemž zřejmě není nutné, aby z jejího obsahu byla pohledávka seznatelná i třetím osobám.²² Jako nejvhodnější způsob se jeví např. odkaz na smlouvu nebo na fakturu.²³

Dle M. Bílého není třeba na tomto místě podléhat zbytečným formalitám – pokud např. někdo napíše svému sousedovi, aby mu vrátil „těch dvacet tisíc, co mu loni půjčil“, a pohrozí žalobou (a zároveň zde není více podobných závazků mezi stranami), není důvod výzvu považovat za neurčitou.²⁴ S tímto názorem se ztotožňuji s důrazem na to, že je vždy nutné pohledávku (dluh) specifikovat natolik, aby nebylo možné ji zaměnit s jinou (mezi stejnými stranami).

Ad. d): Nutností poskytnout dlužníkovi lhůtu k plnění se odborná literatura nezabývá. Předně tento požadavek ze zákona explicitně nevyplývá, ale i kdybychom ho z logiky věci dovodili, není jasné, jak dlouhá by tato dodatečná lhůta ke splnění měla být. Ústavní soud považoval za dostatečnou lhůtu 15 dní (viz dále), ovšem jakou lhůtu lze považovat za minimální, je nejasné. Jestliže zákonodárce vyžaduje zaslání předžalobní výzvy alespoň 7 dní předtím, než dojde k podání žaloby, lze uvažovat o tom, že právě tato doba by mohla představovat dodatečnou lhůtu ke splnění, neurčí-li věřitel lhůtu delší.

Otázka, zda „pohrůžka soudem“ je nezbytnou náležitostí předžalobní výzvy, vyvolala v odborných kruzích rozdílné názory. Právě zde se promítá důležitost výkladu smyslu a účelu § 142a OSŘ. Např. K. Svoboda dovozuje, že smyslem předžalobní výzvy je, aby si dlužník uvědomil hrozbu soudního řízení a také riziko odsouzení včetně povinnosti k náhradě nákladů řízení; proto se domnívá, že navzdory absenci tohoto požadavku ve znění § 142a odst. 1 OSŘ se jedná o *essentialia negotii*.²⁵ V podobném duchu uvádí komentář k OSŘ formulaci, že dlužník nemá být podáním žaloby „překvapen“.²⁶

Jiný názor zastává J. Tichý s odkazem na dikci zákona, která vyžaduje pouze výzvu k plnění. Smysl předžalobní upomínky spatřuje v připomenutí dluhu dlužníku a situaci, kdy by bylo žalobci odepřeno právo na náhradu nákladů řízení jen kvůli absenci pohrůžky soudním řízením v předžalobní výzvě, považuje za nespravedlivou.²⁷ Podobný názor zastává také P. Koukal, když uvádí, že takovou situaci považuje za absurdní formalismus, neboť člověku průměrného rozumu musí být jasné, že při nesplnění dluhu může následovat soudní řízení, stejně jako povinnost k náhradě nákladů řízení.²⁸

Odpověď na tuto otázku přineslo již zmiňované rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 2. 2014, kde soud uvedl, že upozornění na hrozící soudní vymáhání žádaného plnění je podstatnou náležitostí (*essentialia negotii*) výzvy k plnění podle § 142a OSŘ.²⁹ Odůvodnění je opět postaveno na výkladu smyslu a účelu daného ustanovení, kdy soud říká, že záměrem právní úpravy bylo dát dlužníku informace o existenci dluhu a poskytnout mu poslední šanci, aby svoji povinnost uspokojit právo či pohledávku dobrovolně splnil a nevystavoval se nebezpečí nárůstu dluhu o náklady soudního řízení.

Toto rozhodnutí olomouckého soudu zmiňuje i Ústavní soud v usnesení ze dne 20. 11. 2014, kterým odmítl ústavní stížnost a zároveň uzavřel, že jde-li o otázku obsahových náležitostí, zákon sice výslovně neuvádí, že předžalobní výzva musí obsahovat upozornění na hrozící soudní řízení v případě nesplnění dluhu, nicméně pokud k takovému závěru obecné soudy dospěly, nemá, co by jim z hlediska ústavnosti vytkl.³⁰

Ve svém dřívějším nálezu se ovšem Ústavní soud náležitostmi předžalobní výzvy zabýval a uvedl, že pokud výzva obsahuje přiměřenou lhůtu k plnění (zde 15 dní), byla adresována a doručena žalované a obsahovala i poučení o následcích v případě nezaplacení dluhu ve lhůtě včetně povinnosti hradit náklady řízení, všechny požadavky § 142a OSŘ splňuje.³¹

Navzdory názorům soudů se ztotožňují s výkladem příznivějším pro věřitele, tedy že není nutné upozorňovat na hrozící soudní řízení. Jak již bylo řečeno v kapitole o smyslu a účelu § 142a OSŘ, dle § 4 odst. 1 OZ můžeme od každé osoby v právním styku důvodně očekávat rozum průměrného člověka a schopnost užívat jej – a každé osobě průměrného rozumu skutečně musí být jasné, že při nesplnění dluhu pravděpodobně může dříve či později následovat soudní vymáhání pohledávky. Navíc není respektován základní právní princip „*neznalost zákona neomlouvá*“, který je potlačen povinností věřitele poučovat dlužníka o hmotném právu.

Navíc ani při použití teleologického výkladu nedocházím k závěru, že by účelem § 142a bylo upozornit na riziko odsouzení a následné povinnosti hradit náklady řízení – jak již bylo řečeno, má jít o připomenutí dluhů dlužníkům, kteří chtějí plnit, avšak zapomněli na svůj dluh, resp. nemají o něm vědomost. Takový dlužník přeci poctivě uhradí svůj dluh na výzvu i bez toho, aby bylo nutné upozorňovat na hrozící soudní řízení. Dlužníci, kteří tak neučiní (protože např. pohledávku sporují, plnit nechťejí aj.), nejsou „cílovou skupinou“, kterou se zákonodárce snaží chránit – v těchto případech předžalobní výzva soudnímu sporu nezabrání (ať už obsahuje jakékoliv náležitosti).

Konečně se zdá přehnané chtít po věřitelích, aby činili podobné výkladové úvahy, vzhledem k tomu, že z jazykového výkladu tato povinnost vůbec nevyplyvá (což potvrdil i Ústavní soud),³² a z hlediska teleologického výkladu je celá záležitost nejasná a objevují se zde různé názory i mezi odborníky.

Vzhledem ke stanovisku soudů je ovšem zřejmé, že obezřetnost, co do formálních náležitostí právních úkonů v českém právním prostředí, je zcela na místě a není radno je podceňovat s poukazem na „absurdní formalismus“. Co se týče potíží s teleologickým výkladem § 142a OSŘ, je jistě pochybením zákonodárce, že rezignoval na podrobnější rozebrání problematiky v důvodové zprávě, neuvedl, jaký cíl předmětné ustanovení sleduje, co je jeho smyslem apod.; nelze považovat za dostatečné pouhé stručné vyjádření ministra na schůzích Poslanecké sněmovny. Důvodové zprávy v tomto ohledu považuji za zásadní zdroj informací a pokud by zákonodárce věnoval předmětnému ustanovení alespoň nějaký prostor a své záměry osvětlil, jistě by tím předešel mnoha nejasnostem, napomohl by právní jistotě soudů a účastníků a nejspíš i předešel ztrátě náhrady nákladů řízení mnohých žalobců.

Doručování

Dle § 142a odst. 1 OSŘ má věřitel povinnost předžalobní výzvu zaslat dlužníkovi ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu.

Ačkoliv se obě strany ještě nepohybují v režimu procesního práva, bude třeba analogicky vyjít z ustanovení § 46 a násl. OSŘ.³³

Způsob doručování

Při výběru způsobu doručování tedy přichází v úvahu doručování prostřednictvím datové schránky, ale samozřejmě pouze v případě, že ji mají zřízenou obě strany (a zároveň je nutné mít aktivován příjem poštovních datových zpráv). Nejběžnějším způsobem zřejmě bude doručování poštovní přepravou. Další možností by mohlo být zaslání výzvy elektronicky s ověřeným podpisem, tento způsob ovšem není v praxi příliš oblíbený. V případě odeslání výzvy standardními e-maily už je na místě větší opatrnost – soudům by běžná e-mailová komunikace jako důkazní prostředek nemusela stačit. Ať už věřitel zvolí jakoukoliv cestu, je nanejvýš vhodné, aby byl schopen prokázat, že upomínku skutečně odeslal (např. podacím lístkem, doručenkou datové schránky).³⁴

Adresa

Co se adresy týče, věřitel samozřejmě nedisponuje možnostmi soudu (zejména přístup do centrální evidence obyvatel), proto bude nejčastěji vycházet z adresy, kterou mu dlužník sdělí (typicky adresa uvedená ve smlouvě a jiných dokumentech), případně z adresy poslední známé (např. adresa posledního bydliště, pracoviště).³⁵ Pochopitelně v případě informace veřejně dostupné (např. v obchodním rejstříku) lze i tuto bezpochyby použít. Vrchní soud v Praze uzavřel, že žalobce není povinen v tomto ohledu aktivně pátrat po adrese žalovaného před podáním žaloby a zásadně vychází z listin, které jsou mu v době, kdy činí předžalobní výzvu, k dispozici.³⁶

S ohledem na právní jistotu je také možné zaslat předžalobní výzvu na více adres či na jinou vhodnou adresu, pokud např. věřitel prokáže, že si to dlužník přál nebo že z této adresy komunikoval – pak je již důkazním břemenem dlužníka prokázat, že se na uvedené adrese nezdržoval a věřiteli změnu adresy oznámil.³⁷ Doručeno může být také všude, kde je adresát zastížen, a to jakýmkoli způsobem – tedy mimo výše zmíněné způsoby např. i osobně.³⁸

Věřitel se musí připravit na to, že pokud mu dlužník sdělí aktuální adresu např. telefonicky (a tato adresa bude jiná, než vyplývá z dokumentů či obchodního rejstříku), bude na něm, aby prokázal, že takováto adresa skutečně byla poslední jemu známou.³⁹

Nutnost dojití předžalobní výzvy do sféry adresáta

V souvislosti s doručováním předžalobní výzvy také vyvstává otázka, zda je nutné, aby výzva skutečně došla do sféry dispozice žalovaného; zákonná formulace § 142a odst. 1 OSŘ totiž ukládá věřiteli povinnost upomínku *zaslat* (nikoli doručit).

V odborných časopisech byl tento problém často diskutován a oba názory našly své zastánce – k doslovnému výkladu se přiklonil J. Tichý, který se domnívá, že stačí výzvu pouze zaslat v souladu se zákonem, a tedy žalobci nelze poté odepřít náhradu nákladů řízení ani v případě, kdy by výzva nedošla do sféry dispozice žalovaného, a to i kdyby na straně žalovaného šlo o omluvitelný důvod – tato situace je následně řešena aplikací § 150 OSŘ, případně § 143 OSŘ.⁴⁰ K podobným závěrům dochází také J. Dostál.⁴¹

Opačné stanovisko zastává K. Svoboda, který vychází z účelu předžalobní výzvy – ten spatřuje mj. v poskytnutí možnosti dlužníku zaplatit dluh před zahájením sporu, proto tvrdí, že výzva skutečně musí být doručena do dispozice dlužníka. Ustanovení § 142a odst. 1 OSŘ vykládá tak, že věřitel nenese odpovědnost za zmaření doručení (způsobené např. tím, že dlužník neoznámil věřiteli změnu svého bydliště).⁴²

S nutností doručit předžalobní upomínku do sféry dispozice dlužníka počítá také M. Bílý, který vychází z § 570 odst. 1 OZ: „*Právní jednání působí vůči nepřítomné osobě od okamžiku, kdy jí projev vůle dojde; zmaří-li vědomě druhá strana dojití, platí, že řádně došlo.*“ Dále podotýká, že věřitel má vynaložit rozumně požadovatelné úsilí, aby dlužníka upomenul – je tedy nutné se ptát, zda způsob doručení výzvy byl schopen vyvolat požadovaný účinek, případně zda dlužník tento účinek zmařil svým jednáním (např. nepřebíráním pošty) či zda jej vyloučila vnější okolnost (např. hospitalizace v nemocnici).⁴³ Nemůže tak jít k tíži dlužníků nevědomost věřitele např. o jejich dlouhodobé nezpůsobilosti obstarávat své záležitosti (zejména půjde o osoby s omezenou svéprávností), avšak i v těchto případech je vhodné předžalobní výzvu zaslat.⁴⁴ Domnívám se ovšem, že není na místě vycházet z § 570 odst. 1 OZ, neboť – jak již bylo výše dovozeno – předžalobní výzva není právním jednáním.

Doručení do sféry dispozice dlužníka znamená dle ustálené teorie občanského práva hmotného doručení takové, aby dlužník měl možnost se s daným dokumentem bez obtíží seznámit v místě své dispozice – tedy nepočítaje osobní doručení, půjde o doručení do schránky na příslušné adrese bydliště, do datové schránky dlužníka nebo do e-mailové schránky. Je potom už jen na dlužníkovi, zda se s takovým dokumentem seznámí nebo ne. Jediné rozumně požadovatelné úsilí věřitele zde spočívá v zaslání předžalobní výzvy na příslušnou adresu (= do sféry dispozice), nelze po věřiteli požadovat, aby zařídil skutečné seznámení dlužníka se zaslou výzvou. Ostatně nevidím ani způsob, jak zaslat výzvu na správnou adresu tak, aby nedošla do oné sféry dispozice dlužníka – toto by mohly způsobit pouze problémy při přepravě nebo zavinění dlužníka (např. oznámení neexistující adresy věřiteli), u kterého je jasné, že nemůže jít k tíži věřitele.

Proto se domnívám, že praktický význam této diskuze není příliš velký – jak již bylo řečeno, věřitel nemůže být nucen pátrat po aktuální adrese dlužníka a vynakládat další velké úsilí v tomto směru.

Samozřejmě bude třeba vyřešit situace, v nichž půjde o omluvitelný důvod pro neseznámení se s výzvou na straně dlužníka (např. delší hospitalizace), nicméně se domnívám, že k řešení těchto situací

slouží jiné instituty – např. ustanovení opatrovníka, zahájení některého řízení dle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZŘS“), navrácení lhůty nebo i omluva k rozsudku pro zmeškání. Také soud má v tomto ohledu široká moderační práva, proto jsem opět nucena konstatovat, že tyto skutečnosti nemohou primárně jít k tíži věřitele.

Lhůta 7 dní před podáním žaloby pro zaslání předžalobní výzvy

Ustanovení § 142a odst. 1 OSŘ dále stanoví, že předžalobní výzva by měla být odeslána nejméně 7 dnů před podáním žaloby. Avšak zároveň je nanejvýš vhodné zaslat výzvu až poté, co se dlužník dostane do prodlení, tedy jakmile se pohledávka stane splatnou.⁴⁵ Je otázkou, zda doba 7 dní představuje dostatečný časový úsek – např. J. Tichý se domnívá, že efektivnější by byla lhůta alespoň 3 týdnů před podáním žaloby, vzhledem k obvyklé době přepravy poštovních zásilek, trvání dovolených a pracovních neschopností, době potřebné pro bankovní převod peněžních prostředků aj.⁴⁶

Jestliže věřitel výzvu zašle 7 dní před plánovaným podáním žaloby k soudu, může dlužníkovi opravdu zůstat jen pár dní na splnění – zde by rozdíl mezi *zaslat* a *doručit* měl pro dlužníka větší význam. Lhůtu 3 týdnů ale již považuji za přehnaně dlouhou – věřitel např. může dlužnou částku potřebovat co nejdříve a nevidím důvod, proč takto prodlužovat dobu splatnosti. Proto bych se přiklonila ke lhůtě dlouhé zhruba 10-12 dní.

Obezřetnost je na místě v případech, kdy věřitel sice zašle výzvu, avšak dlouhou dobu otálí s podáním žaloby. Krajský soud v Plzni dovodil, že je-li žaloba podána s cca dvouletým odstupem, obava žalovaného z rizika vystavení se soudnímu řízení již nemůže trvat a za takových okolností měl žalobce zaslat výzvu novou, která by již byla v časové souvislosti s následným soudním řízením.⁴⁷ Soud zde také uvedl, že předžalobní výzva má být upozorněním žalovanému, že v dohledné (relativně krátké) době se vystaví riziku soudního řízení, pokud dobrovolně nesplní svůj dluh.⁴⁸

Zde se tedy opět ocitáme u problému teleologického výkladu § 142a OSŘ. Opravdu můžeme dovodit povinnost věřitele zachovat blízkou časovou souvislost mezi předžalobní výzvou a podáním žaloby? Znovu musím konstatovat, že dlužníci, k jejichž ochraně § 142a OSŘ směřuje, pouze na svůj dluh zapomněli, proto by v reakci na výzvu dluh uhradili – pokud tak neučiní, nejde o dlužníky, které se zákonodárce snaží chránit. Nesdílím tedy názor soudu, že otálení s podáním žaloby by mělo mít za následek sankcionování věřitele – otálení věřitele s podáním žaloby je výhodou pro dlužníka.

Z výše uvedeného vyplývá, že praktická efektivita předžalobní výzvy je často založena na tom, zda dlužník přebírá poštovní zásilky ze své adresy – čemuž poněkud brání (v ČR až chronická) nedostupnost dlužníků v důsledku změn adresy. Samozřejmě je tedy na místě vyžadovat po věřitelích při doručování určité úsilí, avšak jediné rozumné úsilí v tomto případě spočívá v odeslání výzvy (např. doporučenou poštou) na adresu, která byla věřiteli sdělena dlužníkem či která mu byla naposledy známa.

Předžalobní výzva vs. výzva k plnění

Dle ustanovení § 1958 odst. 2 OZ platí, že: „*Neujednávají-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu.*“

Nabízí se otázka, zda by bylo možné tuto výzvu s hmotněprávními účinky posoudit také jako výzvu předžalobní – šlo by tedy v souhrnu pouze o jeden úkon. Jednotnou odpověď nenajdeme ani v rozhodovací praxi soudů, neboť zatímco Krajský soud v Hradci Králové výše uvedenou možnost odmítl a uvedl, že by tímto docházelo k popírání smyslu § 142a OSŘ⁴⁹ (z tohoto rozhodnutí vychází též komentářová literatura),⁵⁰ z nálezu Ústavního soudu v jiné věci vyplývá, že žalobkyni měla být přiznána náhrada nákladů řízení, ačkoliv šlo o výzvu hmotněprávní, která však splňovala všechny náležitosti výzvy předžalobní dle § 142a OSŘ.⁵¹ Rovněž Krajský soud v Ostravě (pobočka v Olomouci) vcelku benevolentně judikoval, že účinky výzvy k plnění dle § 142a odst. 1 OSŘ nastávají i v případě, že tato výzva je současně úkonem, jehož doručením teprve dojde ke splatnosti dlužné částky.⁵²

Ústavní soud v této souvislosti uvedl, že jestliže okresní soud k výzvě žalobkyně záměrně nepřihlédl, byl jeho výklad natolik extenzivní, že se dostal do extrémního rozporu s účelem a smyslem zákona (§ 142a OSŘ). Takové rozhodnutí potom i přes jeho bagatelnost a skutečnost, že se jedná toliko o náklady řízení, k jejichž ústavněprávnímu posuzování se Ústavní soud staví zdrženlivě, bylo posouzeno jako rozhodnutí porušující právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.⁵³

S názorem Krajského soudu v Hradci Králové se ztotožňuje např. J. Dostál – dle něj by se spojením obou výzev v jednu z institutu předžalobní výzvy ztratil onen princip posledního varování v situaci, kdy je již dlužník v prodlení s úhradou splatného dluhu.⁵⁴ Podobně uvažuje i M. Bílý, který se domnívá, že předžalobní výzva se má uplatnit všude tam, kde je dluh již splatný (a dlužník v prodlení).⁵⁵

Tichý oproti tomu zastává názor, že takovýto paušální závěr není na místě a je třeba zkoumat okolnosti konkrétního případu. Jako příklad potom uvádí situaci náhrady škody, kdy škůdce má vědomost o způsobené škodě a také ví, komu za ni odpovídá, a dle § 1958 odst. 2 OZ je povinen splnit dluh bez zbytečného odkladu poté, co jej poškozený o plnění požádá. Následně poškozený (věřitel) zašle dlužníkovi písemnou výzvu, ve které jej vyzve, aby dluh splnil, určí mu k tomu přiměřenou lhůtu a upozorní jej, že po marném uplynutí lhůty nárok uplatní u soudu.⁵⁶

V tomto případě lze souhlasit s tím, že požadovat další (předžalobní) výzvu se jeví poněkud formalistické. Nicméně pokud bychom paušálně aprobovali možnost spojit obě výzvy v jednu, mohlo by to vést ke vzniku praxe, kdy bude dlužníkovi do textu dokladů (např. daňových, účetních) drobným písmem vložen text obsahující všechny náležitosti předžalobní výzvy, což by potom samozřejmě popřelo samotný smysl výzvy.⁵⁷

Domnívám se, že v okamžiku, kdy prostá výzva k plnění obsahuje i náležitosti předžalobní výzvy dle § 142a OSŘ, není důvod trvat na zasílání výzvy další – dluh je touto jednou výzvou dlužníkovi připomenut a ten může okamžitě plnit (s čímž ostatně musel při sjednávání tohoto závazku počítat, když nebylo zároveň ujednáno přesné datum splatnosti).

Odměna advokáta za sepis předžalobní výzvy a náhrada nákladů řízení

Dne 1. 1. 2013, tedy stejně jako v případě § 142a OSŘ, nabyla účinnosti novela vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif, dále jen „AT“). V § 11 odst. 1 písm. d) AT je nově uvedeno, že mimosmluvní odměna advokátu náleží za úkon právní služby – výzvu k plnění se základním skutkovým a právním rozбором předcházející návrhu ve věci samé; v § 11 odst. 2 písm. h) AT je dále úkonem právní služby, za který náleží mimosmluvní odměna advokátu ve výši jedné poloviny, také jednoduchá výzva k plnění.

Rozdíl mezi oběma výzvami spočívá v přítomnosti základního skutkového a právního rozboru věci, který u jednoduché výzvy absentuje – i proto se někteří autoři domnívají, že účtovat si takový úkon je pro advokátní stav nedůstojné.⁵⁸ Dokonce i výzva se základním rozбором věci není některými považována za hodnou plné sazby mimosmluvní odměny.⁵⁹

Městský soud v Praze v této souvislosti uvedl, že pokud advokát používá k předžalobní výzvě podle ustanovení § 142a OSŘ předtištěnou písemnost, do níž jen doplňuje údaje o konkrétním dlužníkovi, nelze ji považovat za kvalifikovanou výzvu ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) AT, byť obsahuje právní rozbor věci, ale jen za výzvu jednoduchou podle § 11 odst. 2 písm. h) AT, za niž advokátovi náleží odměna pouze za jeden „půl-úkon“ právní služby a nikoliv za úkon celý. Je-li primární snahou advokáta jen maximalizovat výši odměny zasíláním „formulářové“ výzvy, lze tento postup považovat za zneužití práva, které nesmí požívat ochrany.⁶⁰

Pokud je tedy výzva zaslána, náleží věřiteli náhrada nákladů, které na tento úkon vynaložil, a jako žalobce může toto právo uplatnit přímo v řízení, kterému výzva předcházela. Podstatné samozřejmě je, zda výzvu učinil sám žalobce (pak se nepostupuje dle AT) či jeho advokát (pak se náklady na odměnu advokáta přiznají).⁶¹

Tento názor zastávám navzdory § 137 a násl. OSŘ, kde zákon uvádí, že nákladem řízení jsou jen takové výdaje žalobce, které vznikly až po zahájení řízení – pokud bychom se těchto ustanovení striktně drželi, nebylo by možné ani přiznat náhradu nákladů např. za úkon převzetí a příprava zastoupení. Navíc pokud by nemělo docházet k přiznávání náhrady uvedených nákladů, příslušná ustanovení advokátního tarifu by postrádala logiku (i když se samozřejmě jedná o podzákonný předpis, který těžko může sloužit jako nepřímá novela OSŘ).⁶²

Jestliže zákon ukládá věřiteli další povinnost (zaslat předžalobní upomínku), věřitel tím zároveň získává další možnost, jak se vyhnout povinnosti k náhradě nákladů řízení; i toto přispívá k důvodnosti nákladů na zastoupení advokátem v následujícím řízení.⁶³

Časová souvislost mezi novelami OSŘ a AT také napovídá, že zákonodárce zřejmě předpokládal, že náhrada uvedených nákladů bude v řízení přiznávána, a stejně tak formulář pro podání elektronického platebního rozkazu vyžaduje uvést, zda byla předžalobní výzva zaslána. Na základě své praxe v advokátní kanceláři také mohu potvrdit, že soudy náhradu nákladů za předžalobní výzvu skutečně přiznávají.

Aby potom bylo možno přiznat náhradu nákladů řízení za předžalobní výzvu, zastoupení advokátem by mělo vzniknout ještě před uskutečněním předžalobní výzvy.⁶⁴

V okamžiku, kdy ale soudy přiznají žalobcům náhradu odměny advokáta za sepis předžalobní výzvy, nastává poněkud paradoxní situace, neboť v důsledku ustanovení § 142a OSŘ, které má působit k dobru dlužníků, se tito ocitají v horším postavení, kdy se zvyšuje jejich platební povinnost, a v podstatě jsou tak sankcionováni za to, že nevyužili nabízeného dobrodíní.⁶⁵

Tichý se domnívá, že úsilí advokáta vynaložené na sepis předžalobní výzvy je již odměněno prostřednictvím úkonů převzetí a příprava zastoupení (§ 11 odst. 1 písm. a) AT) a sepis žaloby (§ 11 odst. 1 písm. d) AT), neboť předžalobní výzva s právním a skutkovým rozbohem má být konceptem budoucí žaloby – a odborně náročnější sepis žaloby potom fakticky konzumuje odměnu za sepis výzvy (jinak by byl advokát odměněn dvakrát za to samé).⁶⁶ Nicméně podání žaloby nemusí vždy nutně následovat – dlužník může svůj dluh uhradit právě v reakci na předžalobní upomínku (což ostatně zákonodárce zamýšlel, když tento institut do právního řádu zavedl) a v takovém případě samozřejmě nedochází k žádné konzumpci mezi sepsáním žaloby a výzvy (a advokát přirozeně tento úkon – předžalobní výzvu – nebude činit zdarma, jakkoliv se může jednat o jednoduchý úkon administrativní povahy). Navíc výzva ze strany advokáta je pro dlužníky v praxi často signálem toho, že věřitel je skutečně připraven domáhat se svého nároku, a přestanou se bránit plnění. I tato skutečnost přispívá k účelnosti takovýchto nákladů.

Pokud nedojde k zahájení soudního řízení, spadají náklady spojené s „advokátskou“ předžalobní výzvou pod § 513 OZ a půjde o příslušenství pohledávky (náklad spojený s jejím uplatněním). Kdo má ovšem tento náklad nést – věřitel, který s obavami ohledně všech potřebných náležitostí vyžadovaných zákonem a soudy raději svěří sepsání výzvy do rukou advokáta? Dlužník, jehož postavení by se v důsledku splnění dluhu nemělo ve lhůtě určené v předžalobní výzvě zhoršit oproti stavu, kdy by neplnil a věřitel by byl nucen zahájit soudní řízení?

Dle § 513 OZ to zřejmě bude právě dlužník. Objevují se však i názory, dle kterých nelze odměnu advokáta za sepis předžalobní považovat za důvodně vynaložený náklad, a to zejména v případech, na něž by (po zahájení řízení) dopadaly nosné důvody nákladové judikatury Ústavního soudu (sp. zn. I. ÚS 3923/11, I. ÚS 988/12).⁶⁷

Proč bychom ale měli činit rozdíl stejných situací podle toho, zda bylo či nebylo zahájeno soudní řízení? Jestliže zákonodárce zavedl tento úkon do advokátního tarifu (a předpokládal tak, že tento úkon může být činěn advokáty), tedy uznal jej důvodným a soudy jej žalobcům přiznávají jako náhradu nákladů řízení, nezdá se logické, aby při nezahájení řízení musel tento náklad nést věřitel.

Pojďme nyní provést srovnání dvou situací – s povinností zasílat předžalobní výzvu a bez této povinnosti – za účelem zjištění, zda předžalobní výzva má skutečně zásadní vliv na výši nákladů, které bude nucen dlužník v konečné fázi hradit. To vše ale s maximálním důrazem na smysl a účel § 142a OSŘ, tedy jak jsem opakovaně uvedla, připomenutí dluhu dlužníkům, kteří *chtějí plnit*, nic nenamítají proti pohledávce, zapomněli, resp. nemají o svém dluhu vědomost.

V případě povinnosti zasílat předžalobní výzvu bude dlužník nucen uhradit věřiteli (zastoupenému advokátem) úkon advokáta převzetí a příprava zastoupení, paušální náhradu hotových výdajů, předžalobní výzvu, jistinu a příslušenství. Pokud by povinnost vyzývat dlužníka stanovena nebyla, půjde o úkony převzetí a příprava zastoupení, paušální náhradu hotových výdajů, sepsání žaloby,

soudní poplatek (předpokládáme, že dlužník uhradí dluh po doručení žaloby a řízení bude následně zastaveno), jistinu a příslušenství. Soudní poplatek bude v tomto případě z 80 % vrácen dle § 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Jediný rozdíl zde spočívá v částce rovnající se 20 % soudního poplatku. Je otázka, zda tato částka opravdu zatěžuje dlužníky natolik, aby bylo nutné novelizovat OSŘ a vyžadovat předžalobní výzvu se všemi nutnými náležitostmi, které poté soudy dovodily, a mnoha věřitelům tím vše zkomplikovaly. K těmto problémům skutečně v praxi dochází, vyskytují se mnohé nejasnosti (např. ve věcech směnečných – viz dále) a věřitelům jsou poté odpírány náklady, k čemuž by u úspěšných žalobců mělo docházet jen výjimečně.

Nejvyšší soud později poněkud zmírnil přísné posuzování soudů, mj. zdůraznil ohled na okolnosti konkrétního případu a uvedl, že žaloba skutečně bude plnit funkci předžalobní výzvy – pokud dlužník dluh po doručení žaloby nesplní, náhrada nákladů řízení má být žalobci přiznána.⁶⁸ Nemohu se ubránit zamyšlení, o kolik se zvýšila platební povinnost dlužníků v případech, kdy se věřitel kvůli nákladům řízení (a předžalobní výzvě) domáhal svého práva až u Nejvyššího soudu a byl zde úspěšný.

Vyskytl se i názor, že předžalobní výzvu by měl sepsat sám věřitel a až pokud ani po této výzvě dlužník dluh nesplní, bude na místě považovat náklady vynaložené na odměnu advokáta za převzetí a přípravu zastoupení a sepsání předžalobní výzvy za opodstatněné.⁶⁹

Tato myšlenka vypadá sice na první pohled lákavě, nicméně proč by měl být věřitel zatížen povinností zasílat dvě výzvy, když to zákon neukládá? Jeví se mi jako zcela správné, aby předžalobní výzva byla úkonem věřitele a nikoli advokáta – jediné tak skutečně může dlužník ušetřit náklady – pak by ovšem měly takto uvažovat i soudy a nevyžadovat množství formálních náležitostí, které věřitel/laik jen stěží dovodí ze znění zákona.

V souvislosti s výkonem advokacie vyvstává také otázka, zda již zmiňovaná „pohrůžka“ budoucím soudním řízením ze strany advokáta je plně v souladu s etikou této profese. Dle zkušeností z praxe by obecné upozornění na možnost uplatnění práva soudní cestou mělo být dle České advokátní komory v pořádku,⁷⁰ ovšem pokud by se skutečně jednalo o hrozbu spočívající v psychickém nátlaku na protivníka, odpovědnost za kárné provinění advokáta by skutečně mohla nastat.⁷¹

Přiznání náhrady nákladů řízení i při nezaslání výzvy

Zákonodárce v § 142a odst. 2 OSŘ stanovil, že soud může výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti žalobci přiznat i v případě, že žalovanému předžalobní výzvu nezaslal, jsou-li tu *důvody hodné zvláštního zřetele*. Zde se tedy objevuje možnost soudu zhodnotit okolnosti konkrétního případu – soud tyto okolnosti zpravidla nebude zkoumat ze své iniciativy, ale bude na žalobci, aby uvedl relevantní tvrzení (případně je podpořil důkazy), že mu náklady svědčí.⁷²

Důvody zvláštního zřetele hodné

Bílý uvádí následující případy *důvodů zvláštního zřetele hodných* (shodné důvody nalezneme i v komentáři k OSŘ, kde je M. Bílý rovněž autorem příslušné pasáže):⁷³

1. **dlužník má vůči věřiteli již několik pohledávek a nikdy dobrovolně nesplnil** – zde se může jednat o situaci, kdy dlužník odmítá plnit či nepřebírá poštu, přičemž povaha závazku je stále stejná (jde o opakované plnění z jedné smlouvy – např. dlužník několik měsíců neplatí nájemné, není tedy třeba posílat výzvu za každý měsíc).
2. **Dlužník bez trvalé adresy, nepřebírající poštu aj.** – půjde o případy, kdy se adresa nedá běžným způsobem zjistit, dlužník s věřitelem nekomunikuje apod.; ovšem pokud má věřitel alespoň nějaký kontakt na dlužníka, např. telefon, e-mail nebo adresu sídla, měl by se jej pokusit kontaktovat alespoň takto. Jak již bylo řečeno, věřitel by měl v tomto ohledu vyvinout určitou rozumnou míru pečlivosti a úsilí.
3. **Dlužník o své povinnosti ví, ale ani po dodatečném ústupku věřitele neplní** – v těchto případech se dlužník sám aktivně snaží plnění oddálit s prosbou o posečkání s vymáháním, např. pomocí dodatečného splátkového kalendáře, avšak ani potom neplní. Zde není pochyb o tom, že si je dlužník své povinnosti vědom.
4. **Dlužník dal najevo, že odmítá splnit z důvodů, které jsou smyšlené či účelové** – na tomto místě opět vycházíme ze smyslu předžalobní výzvy, jímž je zabránit zbytečnému sporu. Pokud tedy dlužník pohledávku sporuje a zaplacení se aktivně brání, pak by zřejmě zaslání výzvy vše jen oddálilo. Je také nutno zkoumat obranu žalovaného z toho pohledu, zda by byla způsobila žalobce od podání návrhu alespoň částečně odradit či zda je pouze účelová a směřuje k oddálení splnění dluhu – pak není důvod žalobci náklady nepřiznat. Touto výjimkou bude možné zabránit situacím, kdy nevyzvaný dlužník s vědomím toho, že mu nehrozí povinnost k náhradě nákladů řízení, bude protahovat řízení dle libosti.
5. **Je žalována vyšší částka, než k jaké je dlužník vyzván** – tento bod se opět týká jen určitých okolností, konkrétně musí být zachována jednotu skutku nebo jednání, např. věřitel vyzve ke splnění tří dlužných nájmu a časem jich zažaluje šest – zde není důvod nepřiznávat věřiteli náhradu nákladů řízení.
6. **Je zřejmé, že dlužník plnění poskytnout nemůže, avšak krátí se promlčecí lhůta** – zde se dlužník ocitá v postavení, kdy by třeba i chtěl zaplatit, ale nemůže, např. v důsledku toho, že by spáchal trestný čin zvýhodňování věřitele. Jedná se tedy o zcela specifické situace.⁷⁴

K širokému výkladu pojmu *důvody hodné zvláštního zřetele* se přiklání J. Tichý – obecně by totiž mělo platit, že právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění práva u soudu lze úspěšnému žalobci odepřít jen výjimečně.⁷⁵ Jako základní důvod potom uvádí okolnost, kdy žalovaný povinnost nesplní ani do sedmi dnů od doručení žaloby – zde tedy žaloba v podstatě plní funkci předžalobní výzvy. Ostatní důvody hodné zvláštního zřetele by potom byly relevantní jen tehdy, pokud by žalovaný splnil dluh ve lhůtě sedmi dnů od doručení žaloby a žalobce vzal žalobu zpět.⁷⁶

Podobně uvažuje i K. Svoboda, když uvádí, že *důvodem hodným zvláštního zřetele* může být skutečnost, že žalovaný měl po zahájení řízení dostatek časového prostoru pro uspokojení žalobcova nároku

a tuto příležitost nevyužil. Jako další okolnost uvádí i osobní a majetkové poměry účastníků, neboť § 142a odst. 2 OSŘ není v tomto směru nijak limitující. *Důvodem hodným zvláštního zřetele* může být také to, že k doručení předžalobní výzvy nedošlo pro zavinění na straně žalovaného.⁷⁷

Vrchní soud v Praze se ztotožnil s názorem, že pokud se žalovaný aktivně brání uplatněnému nároku a je přesvědčen, že žalobci nic nedluží, je v této skutečnosti třeba spatřovat *důvod hodný zvláštního zřetele*, neboť takový dlužník se bude bránit uplatněnému nároku i v rámci již zahájeného soudního řízení a předžalobní výzva by na jeho postoji nic nezměnila.⁷⁸ Uvedené závěry přijal i Nejvyšší soud, když v této věci odmítl dovolání.⁷⁹

Předžalobní výzva a rozkazní řízení

Pokud se soud chystá vydat platební rozkaz, nastává problém v okamžiku, kdy je podána žaloba, ale žalobce opomene uvést rozhodné skutečnosti o předžalobní výzvě. Dle jedné skupiny názorů je to právě žalobce, kdo zde má povinnost tvrzení, jedná se o procesní břemeno. O unesení břemen musí být účastník poučen (§ 118a odst. 1, 3 OSŘ), nic tedy zřejmě nebrání soudu, aby se žalobce dotázal, zda výzvu zaslal; avšak nejedná se o povinnost soudu (zejména pokud je žalobce zastoupen advokátem). Nicméně neuvedení rozhodných skutečností o zaslání předžalobní výzvy není vadou podání (nárok sám může být podložený dostatečně), soud tedy nebude automaticky vyzývat k opravě.⁸⁰

Dle jiných názorů je žalobce povinen tvrdit a prokazovat skutečnosti významné pro rozhodnutí ve věci samé, kdežto předžalobní výzva je pouze podmínkou pro přiznání práva na náhradu nákladů řízení – a nejedná se tedy o procesní břemeno. Předžalobní výzvu potom není třeba zjišťovat dokazováním (ač z něj může vyplynout). Soud by měl účastníka předem poučit dle § 5 OSŘ o obsahu § 142a OSŘ a umožnit mu, aby předložil výzvu samotnou a potřebné doklady o jejím odeslání.⁸¹

Domnívám se, že v okamžiku, kdy žalobce usiluje o vydání platebního rozkazu, jehož výhoda spočívá v rychlosti celé věci, je v jeho zájmu dodat soudu takové podklady, aby soud mohl o celé věci bez dalšího rozhodnout – tedy i podklady o předžalobní výzvě. Jestliže soud podklady shledá nedostatečnými, má následující možnosti rozhodování o nákladech řízení:

Pokud soud prvního stupně vyhoví návrhu na vydání platebního rozkazu, má zároveň přiznat žalobci právo na náhradu nákladů řízení, a to i když žalobce nedoložil zaslání předžalobní výzvy. Tato úvaha vychází z § 172 odst. 1 věta druhá OSŘ, dle kterého pokud soud vydává platební rozkaz, uloží žalovanému povinnost náhrady nákladů řízení. Ustanovení § 172 odst. 1 je zde *lex specialis* vůči § 142a OSŘ.⁸²

Proti tomu se staví názor, že § 142a OSŘ je *lex posterior* vůči § 172 odst. 1 OSŘ, soud tedy může vydat platební rozkaz a zároveň nepřiznat žalobci právo na náhradu nákladů řízení, absente-li předžalobní výzva.⁸³

Zde se přikláním k názoru druhému, tedy že soud by neměl automaticky přiznávat náklady řízení v platebním rozkazu v okamžiku, kdy zaslání předžalobní výzvy není vůbec doložené. S opačným přístupem by soud musel přiznat jakékoliv nepodložené náklady věřitele, což se jeví jako poměrně nebezpečná koncepce.

V praxi soudy situaci často řeší tak, že náhradu nákladů řízení nepřiznají nikomu. Pak typicky následuje (úspěšné) odvolání žalobce, který doplní potřebná tvrzení a důkazy o předžalobní výzvě – jediná nevýhoda tohoto postupu spočívá ve zbytečném zatěžování odvolacího soudu,⁸⁴ kterému by se předěšlo, pokud by soud první instance např. využil výše uvedenou možnost dotázat se žalobce na potřebná fakta ohledně předžalobní výzvy a vyzval jej k jejich doložení.

Dalším řešením může být to, že pokud chybí podložená tvrzení o předžalobní výzvě, soud platební rozkaz nevydá a rozhodne rozsudkem, aniž by žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení.⁸⁵ V rámci jednání ale samozřejmě mohou okolnosti zaslání předžalobní výzvy vyjít najevo – pokud chce ovšem účastník dosáhnout vydání rychlého platebního rozkazu, je v jeho zájmu všechny rozhodné skutečnosti uvést a doložit je.⁸⁶

Na závěr podotýkám, že v případě podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu prostřednictvím příslušného formuláře (což je v drtivé většině nejoblíbenější způsob v advokátních kancelářích), není možné okolnosti zaslání předžalobní výzvy pominout – formulář tyto skutečnosti vyžaduje a bez jejich uvedení jej není možné podat. Uvedený problém tedy v těchto případech ztrácí praktické rozměry.

Směnečný platební rozkaz

Ve směnečném právu platí princip, že věřitel se má domoci svého plnění rychle a bez různých formálních překážek, neboť formální náležitosti smenek jsou již zajištěny přísnými požadavky zákona směnečného a šekového,⁸⁷ což je speciální předpis vůči OSŘ. Směnečná žaloba by proto mohla být jedním z příkladů *důvodů zvláštního zřetele hodných* (viz výše) dle § 142a odst. 2 OSŘ, kdy není třeba předžalobní výzvy zasílat. Směnečný dlužník ví, že má plnit – ze směnky samé anebo z výzvy ke splnění, která způsobí zesplatnění směnky (zde už jsme ale znovu u problému možnosti dvojího efektu výzvy k plnění). Povinnost věřitele prokazovat v následném soudním řízení záležitost se směnkou nesouvisející (konkrétně zaslání předžalobní výzvy) by narušovala onen princip bezformálnosti a rychlosti směnečného řízení a vůbec samotný účel smenek.⁸⁸

Odlišné stanovisko ovšem (ne zcela nečekaně) zaujaly v této věci soudy, které věřitelům způsobily nemalé komplikace – např. Vrchní soud v Praze odmítl posouzení zákona směnečného a šekového a OSŘ jako vztahu zvláštního a obecného předpisu a také se neztotožnil s argumentem žalobce, že podle čl. I. § 38 zákona směnečného a šekového bylo jeho povinností podat žalobu ve lhůtě dvou dnů od splatnosti směnky, a že z toho důvodu nemohl žalovaného vyzývat sedm dnů před podáním žaloby.⁸⁹ I v dalších svých rozhodnutích Vrchní soud v Praze trval na zasílání předžalobní výzvy ve směnečném řízení s odůvodněním, že právní úprava obsažená v § 142a odst. 1 OSŘ je obecné povahy a její použití by muselo být výslovně vyloučeno, např. při vydání platebního rozkazu nebo směnečného (šekového) platebního rozkazu. Na tomto závěru nic nemění ani skutečnost, že směnky jsou na viděnou a s doložkou bez protestu.⁹⁰

Vrchní soud v Olomouci dokonce trval i na rozlišování nároku ze směnky a nároku, který směnka zajišťuje. Ústavní soud dospěl k závěru, že zde se skutečně již jedná o přepjatý formalismus, a rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci i přes bagatelnost sporu zrušil. K tomu uvedl, že stěžovatel jako

žalobce neměl jinou možnost, než se domáhat plnění práve ze směnky, a jestliže účastník nemohl mít důvodné pochyby o tom, o jaký právní vztah se jedná, výzva stěžovatele splňovala svůj účel předcházení sporu.⁹¹

Pro dokreslení zmiňujeme také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 11. 2013,⁹² kde soud uvedl, že „ze směnky, coby dlužnického dokonalého cenného papíru, vzniká přímý, bezpodmínečný, nesporný a abstraktní závazek, který je zcela samostatný a oddělený od případného závazku, který byl důvodem jeho vzniku. Pokud tedy předžalobní upomínka obsahuje výzvu k plnění závazku žalovaného, který měl vzniknout z nepovoleného debetu na běžném účtu, nelze mít za osvědčené, že by žalovaný byl žalobcem vyzván k plnění ze směnky, z níž bylo právo proti němu v soudním řízení uplatněno, a úspěšnému žalobci tak nenáleží náhrada nákladů řízení.“ Navrhuje-li žalobce vydání směnečného platebního rozkazu, musí doložit, že vyzval žalovaného před zahájením řízení, aby plnil na základě směnky, kterou později v řízení před soudem předloží (a nikoliv například jen k zaplacení dluhu, který směnka zajišťuje).⁹³ Z uvedeného také vyplývá, že může být rozdíl mezi vznikem nároku advokáta na úhradu odměny za tento úkon a vznikem nároku na přiznání náhrady nákladů řízení podle OSŘ.⁹⁴

V následující kapitole je rozvedeno, jaké stanovisko v této věci zaujal Nejvyšší soud.

Stanovisko Nejvyššího soudu

Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 19. 2. 2015⁹⁵ vrhá na problematiku předžalobní výzvy a problémů s ní spojených nové světlo. Ačkoliv se zde jednalo o směnečné řízení, které je poněkud specifické, výklad Nejvyššího soudu týkající se předžalobní výzvy je obecný a uplatnitelný i ve zcela „standardních“ řízeních.

V následujícím textu toto rozhodnutí blíže rozeberu, neboť jej považuji za poměrně přelomové a v rámci rozebírané problematiky klíčové; v tomto závěru mne utvrzuje rovněž fakt, že rozhodnutí bylo vybráno k publikaci jak ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu,⁹⁶ tak i v odborném časopisu advokacie.⁹⁷

V dané věci byl vydán směnečný platební rozkaz, nicméně žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení – Městský soud v Praze (jako soud prvostupňový) uzavřel, že žalobce neosvědčil zaslání předžalobní výzvy žalovaným podle § 142a OSŘ. Vrchní soud v Praze k odvolání žalobce směnečný platební rozkaz v napadeném rozsahu (tj. co do výroku o náhradě nákladů řízení) potvrdil a opět žádnému z účastníků řízení nepřiznal právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Oba soudy nepovažovaly za dostatečný dopis, v němž žalobce ještě před zahájením soudního řízení sdělil prvnímu žalovanému informace ohledně výše dlužné částky, data splatnosti a upozornil jej na to, že po marném uplynutí lhůty splatnosti „bude záležitost řešena pořadem práva“. Problematickým byl z hlediska soudů také fakt, že tento dopis byl zaslán (a doručen) ještě před datem splatnosti směnky. Žalobce dle soudů také pochybil v tom, že nevyzval i druhého žalovaného, proti čemuž se žalobce ohradil s poukazem na to, že druhý žalovaný byl (a stále je) jednatelem prvního žalovaného – o zmíněném dopise tedy musel vědět a byl si vědom i toho, že směnku jako směnečný rukojmí podepsal.

Jak již bylo uvedeno výše, Nejvyšší soud zde vcelku neobvykle vyvozoval smysl a účel ustanovení

§ 142a OSŘ z vystoupení tehdejšího ministra spravedlnosti na schůzích Poslanecké sněmovny a dále dodal, že primárním účelem daného ustanovení je zabránit praktikám věřitelů, kteří primárně nemají zájem na dobrovolném zaplacení svých pohledávek, ale na zvýšení těchto pohledávek o náklady soudního řízení (které posléze často převyšují pohledávku samotnou).

Dle Nejvyššího soudu je třeba mít při rozhodování účel daného ustanovení stále na zřeteli spolu se základními zásadami civilního soudního řízení (§ 1-3 OSŘ). Vzhledem k tomu potom musí být při posuzování otázky případného (ne)přiznání práva na náhradu nákladů řízení zdůrazněno hledisko vyvážené ochrany základních práv dotčených osob (žalobce a žalovaného). Nelze izolovaně posuzovat jen to, zda žalobce způsobem určeným ustanovením § 142a OSŘ vyzval žalovaného k plnění, ale „(...) je nezbytné přihlédnout i k dalším okolnostem konkrétní věci, zejména pak k povaze (a výši) uplatněné pohledávky (za účelem uvážení, zda vskutku při naplnění obecné míry obezřetnosti lze uvažovat o „opomenutí“ dlužníka), k postoji dlužníka k (následně) uplatněné pohledávce, jakož i k reakci dlužníka na zahájení soudního řízení a doručení žaloby“.⁹⁸

Absence výzvy podle ustanovení § 142a OSŘ tak nebude dle Nejvyššího soudu zásadně důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení v případech, kdy žalovaný (dlužník) ani po doručení žaloby dluh ve lhůtě dle § 142a OSŘ nesplní (případně nedojde k započtení či jinému zániku dluhu), protože pokud není dlužník ochoten existující dluh ve lhůtě dle § 142a OSŘ zaplatit, není dán důvod věřitele sankcionovat kvůli absenci předžalobní výzvy.

Stejně tak by po věřiteli jakožto žalobci nemělo být vyžadováno odeslání předžalobní výzvy v situacích, kdy je zcela evidentní, že žalovaný si je svého dluhu vůči žalobci vědom, a kdy se tedy nejedná o věřitele, kteří mají zájem o navýšení svých pohledávek o mnohonásobně vyšší náklady soudního řízení a nikoli o dobrovolné uhrazení svých pohledávek (mimosoudně).

Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí tak jasně potvrdil smysl a účel předžalobní výzvy, jak jsem již výše nastínila – tedy že § 142a OSŘ skutečně má sloužit (pouze) k ochraně dlužníků, kteří jen opomněli svůj dluh splnit, a s tímto vědomím by soudy měly každý případ posoudit individuálně a přihlížet v tomto ohledu k rozhodným okolnostem.

Uvedená pravidla se potom přiměřeně uplatní i v případech, kdy soud rozhoduje platebním rozkazem či směnečným platebním rozkazem. Pokud ale soud rozhodne platebním rozkazem bez slyšení žalovaného, je při posuzování okolností významných pro rozhodnutí o náhradě nákladů řízení limitován skutečnostmi, které žalobce uvede v žalobě a připojených listinách. Pokud tedy z listin předložených soudu nevyplývají rozhodné skutečnosti o zaslání předžalobní výzvy (případně ony *důvody hodné zvláštního zřetele*, na jejichž základě může soud žalobci i přes absenci takové výzvy přiznat právo na náhradu nákladů řízení), soud rozhodne, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Následným podáním odporu či odvolání co do výroku o nákladech řízení však lze potřebné důkazy dodatečně doložit v rámci soudního jednání.

U směnečného platebního rozkazu je situace obdobná – soud však podotýká, že účel výzvy podle ustanovení § 142a OSŘ zásadně naplní i předložení směnky k placení (právě tento výklad byl v projednávaném případě rozhodující – žalobce tedy byl u Nejvyššího soudu úspěšný). Ve směnečném řízení tedy nebyl formalistický přístup nižších soudů aprobebáván.

Předmětné rozhodnutí Nejvyššího soudu tedy zdůrazňuje ohled na okolnosti konkrétního případu, opatrnost však zůstává na místě co do formálních a obsahových náležitostí předžalobní výzvy –

vzhledem k tomu, že zde se Nejvyšší soud zatím explicitně nevyjádřil, nadále zůstává v platnosti přisná judikatura nižších soudů, zmírněná výše uvedeným výkladem smyslu a účelu předžalobní výzvy.

K podobným závěrům jako Nejvyšší soud dospěl i Ústavní soud – v nálezu ze dne 18. 5. 2015 uvádí, že obecné soudy jsou povinny zvážit, zda si je žalovaný vědom výše dluhu i titulu vzniku svého závazku, posoudit, zda na straně žalovaného mohly vzniknout pochybnosti o tom, který závazek má podle výzvy stěžovatele splnit, a zohlednit skutečný účel § 142a OSŘ, jímž je zamezení neúměrnému a neúčelnému navyšování nákladů soudního řízení. Nesplní-li obecný soud tyto povinnosti, dojde z jeho strany k zásahu do ústavně garantovaných práv, zejména práva na spravedlivý proces.⁹⁹

Zaujal Vás tento článek?

Tímto to končit nemusí. Článek najdete ve webové podobě na:

<http://www.iurium.cz/2016/10/07/predzalobni-vyzva/>

Zapojte se do diskuze. Jakýkoli názor, kritika, nápad či podnět je zde vítán.

Seznam poznámek pod čarou

- 1 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“).
- 2 BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 499 (§ 142a OSŘ).
- 3 JIRSA, Jaromír. In JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 2. vydání, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 411 (§ 142a).
- 4 Procesní úkon — např. TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 287. Hmotněprávní jednání — např. BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 94.
- 5 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 38.
- 6 Např. sp. zn. 1 Co 372/2013, 1 Co 373/2013, 1 Co 375/2013, 1 Co 383/2013.
- 7 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. února 2014, sp. zn. 1 Co 524/2013.
- 8 HANDLAR, Jiří. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1942 (§ 545).
- 9 Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. května 2015, sp. zn. 20 Co 176/2015.
- 10 Usnesení Krajského soudu v Ostravě (pobočka Olomouc) ze dne 29. dubna 2014, sp. zn. 40 Co 243/2014.
- 11 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013.
- 12 bod číslo 10, vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (sněmovní tisk 537), druhé čtení; bod číslo 76, třetí čtení.
- 13 Nález Ústavního soudu ze dne 18. května 2015, sp. zn. I. ÚS 4047/14.
- 14 BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 498 (§ 142a OSŘ).
- 15 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. února 2014, sp. zn. 1 Co 524/2013.
- 16 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 17 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 94.
- 18 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 284.
- 19 Tamtéž.
- 20 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 21 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 94.
- 22 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 284.

- 23 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 24 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 94.
- 25 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 39.
- 26 KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§1 – 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 700 (§ 142a).
- 27 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 284-285.
- 28 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 29 Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. února 2014, sp. zn. 1 Co 524/2013.
- 30 Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2014, sp. zn. III. ÚS 3187/14.
- 31 Nález Ústavního soudu ze dne 3. prosince 2013, sp. zn. II. ÚS 2697/13.
- 32 Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2014, sp. zn. III. ÚS 3187/14.
- 33 BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1.vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 499 (§ 142a OSŘ).
- 34 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 35 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 96.
- 36 Usnesení Vrchního soudu v Praze z 3. dubna 2014, sp. zn. 7 Cmo 451/2013.
- 37 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 96.
- 38 Tamtéž.
- 39 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.
- 40 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 284.
- 41 DOSTÁL, Jiří. *Výzva k plnění vs. předžalobní výzva dle § 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 19. ledna 2015 [cit. 11. října 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyzva-k-plneni-vs-predzalobni-vyzva-dle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-96532.html>>.
- 42 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 39.
- 43 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 96.
- 44 Tamtéž.
- 45 KOUKAL, Pavel, HANKOVÁ, Lenka. *Předžalobní výzva k plnění podle 142a občanského soudního řádu*

[online]. epravo.cz, 5. května 2014 [cit. 11. října 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/predzalobni-vyzva-k-plneni-podle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-94049.html>>.

46 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 284.

47 Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 26. června 2013, sp. zn. 19 C 49/2013.

48 Tamtéž.

49 Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. září 2013, sp. zn. 23 Co 210/2013.

50 KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. In LAVICKÝ, Petr (ed). *Občanský soudní řád (§1 – 250l). Řízení sporné. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 700 (§ 142a).

51 Nález Ústavního soudu ze dne 3. prosince 2013, sp. zn. II. ÚS 2697/13.

52 Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. dubna 2014, sp. zn. 75 Co 25/2014.

53 Nález Ústavního soudu ze dne 3. prosince 2013, sp. zn. II. ÚS 2697/13.

54 DOSTÁL, Jiří. *Výzva k plnění vs. předžalobní výzva dle § 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 19. ledna 2015 [cit. 11. října 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyzva-k-plneni-vs-predzalobni-vyzva-dle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-96532.html>>.

55 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 94.

56 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 285.

57 DOSTÁL, Jiří. *Výzva k plnění vs. předžalobní výzva dle § 142a občanského soudního řádu* [online]. epravo.cz, 19. ledna 2015 [cit. 11. října 2015]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vyzva-k-plneni-vs-predzalobni-vyzva-dle-142a-obcanskeho-soudniho-radu-96532.html>>.

58 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 286.

59 Tamtéž.

60 Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. února 2014, sp. zn. 97 Co 14/2014.

61 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 95.

62 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 38.

63 JIRSA, Jaromír. In JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 2. vydání, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 411 (§ 142a).

64 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 38.

65 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 286.

66 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 286.

67 Tamtéž, s. 287.

68 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013.

- 69 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 287.
- 70 VOJÁČKOVÁ, Sylva. *Obsah předžalobní upomínky – § 142a o. s. ř.* [online] epravo.cz, 9. července 2014 [cit. 26. června 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obsah-predzalobni-upominky-142a-o-s-r-94634.html>>.
- 71 Srov. také rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 22. ledna 1999, sp. zn. K 233/98: „*Převzetí zastoupení za účelem vymáhání pohledávky jinou než právní cestou, tedy mimo rámec zákona o advokacii, je nepřípustné.*“ Rozhodnutí kárné komise ČAK ze dne 15. března 2002, sp. zn. K 123/01: „*Použití prostředku, který je v rozporu se zákonem, a vykonávání psychického nátlaku na protistranu, je hrubým porušením základních etických zásad výkonu advokacie a tedy závažným kárným proviněním.*“ Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 2. září 2008, sp. zn. K 25/2008: „*S výkonem advokacie se neslučuje jakýkoli postup, který může být jinou osobou subjektivně vnímán jako vydírání, ani postup, kdy advokát bezdůvodně rozšiřuje vztah klienta a jeho protistrany na další osoby, které nejsou účastníky daného sporu.*“
- 72 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 96-97.
- 73 BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel (ed). *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 500 (§ 142a OSŘ).
- 74 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 97-98.
- 75 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 285.
- 76 Tamtéž.
- 77 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 40.
- 78 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. prosince 2013, sp. zn. 9 Cmo 404/2013.
- 79 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2015, sp. zn. 29 Cdo 1466/2014.
- 80 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 95.
- 81 TICHÝ, Jan. Jiný pohled na předžalobní výzvu a náklady s ní spojené. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 8, s. 287.
- 82 Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013.
- 83 SVOBODA, Karel. Jaké problémy působí předžalobní výzva. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 9, s. 40.
- 84 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 95.
- 85 Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 31. května 2013, sp. zn. 14 Co 264/2013.
- 86 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 95.
- 87 Zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.
- 88 BÍLÝ, Martin. Předžalobní výzva – důsledky a problémy. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 3, s. 95.
- 89 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. dubna 2013, sp. zn. 2 Cmo 80/2013.
- 90 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. listopadu 2013, sp. zn. 9 Cmo 430/2013.
- 91 Nález Ústavního soudu ze dne 18. května 2015, sp. zn. I. ÚS 4047/14.

92 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. listopadu 2013, sp. zn. 2 Cmo 415/2013.

93 JIRSA, Jaromír. In JIRSA, Jaromír (ed). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu*. 2. vydání, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 411 (§ 142a).

94 KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. *Odměna advokáta (komentář)*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 211-212.

95 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013. Tyto své závěry NS zopakoval i v dalších případech – např. 29 Cdo 506/2015, 29 Cdo 4033/2013.

96 Sbíрка rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sešit 9/2015, rozhodnutí č. 75.

97 Náklady řízení — výzva k plnění. *Bulletin advokacie*, 2016, č. 1-2, s. 59-62.

98 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. února 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013.

99 Nález Ústavního soudu ze dne 18. května 2015, sp. zn. I. ÚS 4047/14.